

جلسه ہفتہ

فصل چہارم: بررسی کتب حدیثی شاخص مراحل تدوین حدیث اہل تسنن (۲)

صحیح بخاری و صحیح مسلم

قال رسول الله (ص)

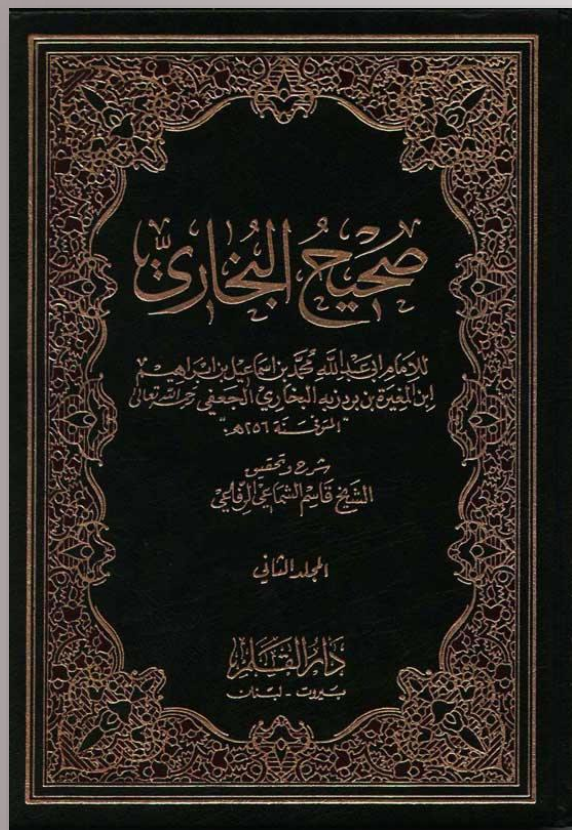
أَحْزَمُ النَّاسِ أَكْظَمُهُمُ لِلغَيْظِ

مِيزَانُ الْحِكْمَةِ: ٣ / ١١٤٢ ؛ أَمْالِي صَدُوق: ٢٨

بررسی کتب حدیثی شاخص مراحل تدوین حدیث اهل تسنن (۲)

← کتب ششگانه حدیثی اهل تسنن

مقدمه: با توجه به مشکلات مسانید در مدت کوتاهی کتب حدیثی جدیدی نوشته شد که در آنها

احادیث ضعیف پالایش و روایات دسته بندی شدند. معروف ترین این کتب عبارتند از:

← صحیح بخاری، صحیح مسلم، سنن ابن ماجه، ابو داوود، ترمذی و نسائی

۱- محمد بن اسماعیل بخاری و «جامع الحدیث»

- انگیزه او از نوشتن «صحیح» خود توصیه استادش بود.
- این کتاب جامع موضوعات مختلف اعتقادی، فقهی، اخلاقی، تاریخی و... است.
- تعداد روایات صحیح بخاری مورد اختلاف محققان است ولی بر اساس دقیق ترین نظر کتاب شامل ۷۵۶۳ حدیث است که در صورت حذف احادیث تکراری به ۲۶۰۷ حدیث می رسد.

۲- مسلم بن حجاج نیشابوری و کتاب «الصحيح»

■ او کتابش را از بین ۳۰۰ هزار حدیث که شنیده بود جمع آوری کرد.

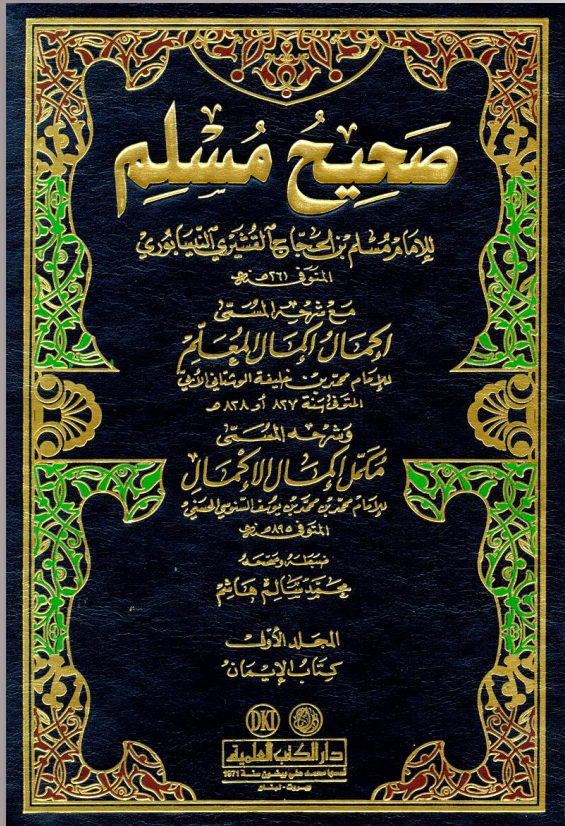
■ صحيح مسلم دارای ۷۲۷۵ حدیث می باشد که با حذف تکراری ها ۳۰۱۸ حدیث است (اختلافی)

■ اهداف مسلم از تدوین حدیث :

۱- جمع آوری روایات متصل به پیامبر اکرم (ص)

۲- هدایت مردم

۳- ارائه کتابی شامل روایات صحيح پیامبر (ص) که از مراجعه مردم به کتب دیگر حدیثی بی نیاز کند

* ملاک های بخاری و مسلم در تدوین صحیحین:

* از نظر حاکم نیشابوری : روایات برای تایید و ثبت در صحیحین باید از یک صحابی مشهور نقل می شد، دو تابعی موثق و قابل اعتماد نیز از آن صحابی نقل می کردند، دو تبع تابعی موثق آن را نقل کرده باشند و این روند تا اساتید و مشایخ آنها برسد.

در نتیجه می توان دو شرط اصلی را برای راه یافتن حدیث در صحیحین بیان کرد:

۱- دارای سندی متصل از مسلم و بخاری تا صحابی باشد

۲- راویان آن حدیث ثقه و مورد اعتماد باشند

* اختلاف روش بخاری و مسلم در نقل حدیث

۱- بخاری علاوه بر شرط همزمانی راوی و مروی، شرط سماع (شنیدن راوی از مروی) را نیز ملاک قرار داده است؛ در حالی که مسلم فقط همزمانی را شرط کرده.

۲- اختلاف در مورد توثیق راویان

* محققانی مانند رشید رضا، احمد ابوریه، احمد محمد شاکر، بسیاری از راویان صحیحین را تضعیف کرده اند.

* نقد دیگر بر صحیحین تعدیل طبقه صحابه و عدم نقد و اعتراض به این طبقه از راویان

* تاملی در روایات صحیحین

سوال ۱: آیا بخاری و مسلم توانسته اند که همه احادیث صحیح را جمع آوری و ضبط کنند؟

پاسخ: مسلماً خیر و خود ایشان هم چنین ادعایی نداشته اند ◀ دلایل:

□ نام کامل کتاب بخاری: الجامع الصحیح المسند **المختصر** من امور رسول الله و سننه و ایامه

□ نقل بخاری: من بسیاری از احادیث صحیح را از ترس حجیم شدن کتاب فرو گذاشتم

□ نقل مسلم: روایاتی که در این کتاب جمع آوری کرده ام همگی صحیح هستند ولی ادعا نکرده ام که روایاتی در کتاب نیاورده ام

همگی ضعیف هستند

□ تالیف کتب سنن و یا تالیف مستدرک برای صحیحین

* تاملی در روایات صحیحین

سوال ۲: آیا همه روایات صحیحین صحیح هستند؟

پاسخ: در کنار تلاش بخاری و مسلم، ولی صحیحین پر از روایات ضعیف و جعلی هستند و مورد نقد بسیاری از محققان قرار گرفته اند.

البته گروهی از دانشمندان اهل تسنن در مورد این کتاب ها مبالغه و تعصب به کار برده اند و آن ها را هم تراز قرآن و یا صحیح ترین

کتب بعد از قرآن معرفی کرده اند. ← نمونه:

□ محمد بن یوسف شافعی: این دو کتاب بعد از قرآن مجید صحیح ترین کتاب ها هستند.

□ ذهبی: صحیح بخاری در عالم اسلام، بزرگترین کتاب بلکه بعد از قرآن برترین کتاب است.

* نقادان صحت سندی و متنی صحیحین

← برخی از اندیشمندان اهل تسنن مانند ابن حجر عسقلانی، ابوبکر باقلانی و ...

← برخی از معصرین اهل تسنن مانند محمد عبده، رشید رضا، احمد امین، محمد ابوریه و...

← کتاب ها و تالیفات فراوانی نیز در این زمینه تالیف شده اند. ← مراجعه به صفحه ۱۴۲ کتاب

* یک نمونه از روایات جعلی صحیحین: روایت ابوهریره از پیامبر(ص): روزی عزرائیل برای قبض روح موسی (ع) نزد ایشان رفت و...

← مراجعه به صفحه ۱۴۳ کتاب

من الله التوفيق

خليل عقيلي فرج

Sapp.ir/dr.aghili

Draghili.blog.ir

